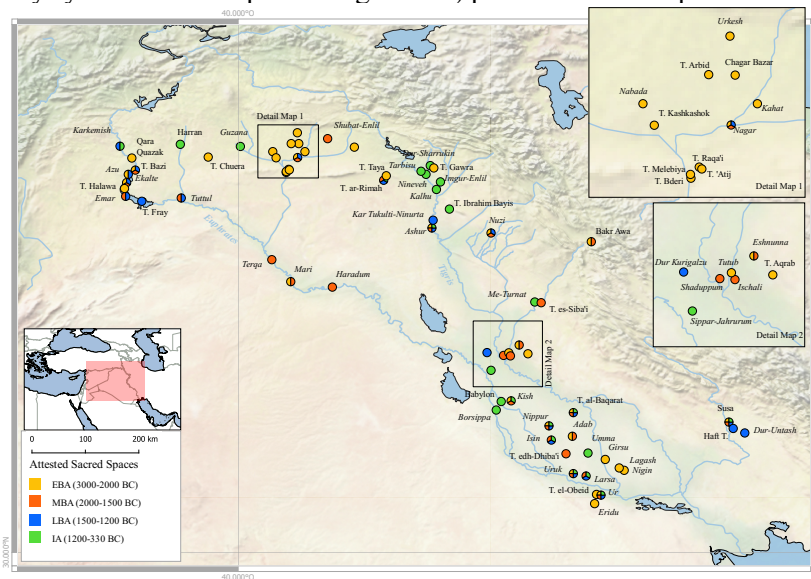

Celem projektu jest zbadanie sposobów przeżywania religii w różnorodnych, wielokulturowych i wieloetnicznych społecznościach historycznej Mezopotamii (współczesny Irak, północno-wschodnia Syria i sąsiednie regiony) na przestrzeni trzech tysięcy lat (3000-539 p.n.e.). Mezopotamia była świadkiem powstania pierwszych państw-miast, których życie koncentrowało się wokół świątyni i kaplic zamieszkałych przez bóstwa, rządzące, jak wierzący, zjawiskami naturalnymi i kulturowymi. Mieszkańcy poświęcali tym bóstwom przedmioty, opatrzone inskrypcjami lub ich pozbawione, czasami z osobistym przesłaniem do boskiego odbiorcy. W jaki sposób ludzie nawiązywali więzi z boskością i jakie przedmioty dedykowali tym świątyniom i kapliczkom? Kto miał dostęp do wielkich, monumentalnych świątyni i czy ludzie czcili w swoich domach inne, pomniejszych, osobiste bóstwa? Czy niższe warstwy społeczne poświęcały przedmioty gorszej jakości? Jaką rolę odgrywała płeć czy przynależność etniczna, czy wpływały one na rodzaj dedykowanego przedmiotu i miejsce dedykacji? „Religia materialna Mezopotamii” ma na celu zbadanie takich właśnie i podobnych kwestii oraz przedstawienie holistycznego spojrzenia na rolę odgrywaną przez przedmioty materialne i przestrzeń w zmieniającym się krajobrazie religijnym starożytnej Mezopotamii. Wyeksponowanie sposobu w jaki *wszyscy* ludzie negocjowali swoją tożsamość religijną w długim trwaniu (*longue durée*), umożliwi nowe spojrzenie na uwikłanie religii w świat materialny.

Podstawowy materiał projektu obejmuje: 1) wszystkie nieopisane (tj. bez inskrypcji) przedmioty dedykacyjne (dary wotywnie), znalezione w świątyniach kontekstach Mezopotamii (ok. 10 000 obiektów) oraz 2) wszystkie zidentyfikowane archeologicznie święte przestrzenie (ok. 600 miejsc na ok. 60 stanowiskach). Podczas gdy większość nieopisanych dedykowanych obiektów nie pochodziła od członków elity, a większość z opisanych została zamówiona przez osoby o wyższym statusie, zależność ta nie jest automatyczna. Porównując opisane i nieopisane przedmioty w tym samym świątynnym kontekście i analizując wielkoskalowe wzorce ich cech charakterystycznych, będziemy w stanie określić, na ile jedne i drugie były równoważne. Różnice kontekstu mogą również wskazywać na alternatywne praktyki kultowe osób pozbawionych dostępu do elitarnych technologii i najświętszych przestrzeni, zmapujemy więc owe święte konteksty i przestrzenie. Mezopotamia właściwa pozbawiona jest naturalnych świątynnych przestrzeni, takich jak wysokie góry czy źródła, dlatego tworzone je świadomie. Definiujemy je w oparciu o obecność następujących elementów stworzonych przez człowieka: a) duże, monumentalne świątynie poświęcone głównym bóstwom mezopotamskiego panteonu b) mniejsze świątynie/sanktuaria w miastach poświęcone pomniejszym bóstwom c) przestrzenie publiczne d) kapliczki domowe i osiedlowe, obrazujące religię prywatną e) te dobrze wytyczone przestrzenie sakralne na wolnym powietrzu, które wykorzystywano do kultu publicznego oraz f) przestrzenie kultu przodków.

Nadrzędny cel projektu, tj. stworzenie kompleksowej i wyczerpującej historii religijnych praktyk dedykacyjnych w długim okresie historii Mezopotamii, osiągnięty zostanie poprzez połączenie nowatorskich ram teoretycznych z konkretnymi i opartymi na danych metodami analizy. W przeciwieństwie do poprzednich historii religii Mezopotamii, które często nie są w stanie zakotwiczyć materiału w przestrzeni i czasie, nasze podejście w wymierny sposób odwzorowuje ludzko-boskie relacje i praktyki kultowe w żywym krajobrazie starożytnej przeszłości. Jest to jedyny projekt wykorzystujący cyfrową humanistykę, archeometrię i analizę statystyczną do holistycznej analizy kultu w Mezopotamii. Powstałe modele nie tylko naświetlą osobiste doświadczenia religijne mieszkańców starożytnej Mezopotamii, ale także powiążą je z szerszym tłem, zmieniającym się wraz ze społeczno-politycznymi losami społeczności lokalnych i regionalnych. Co więcej, gromadzenie i analiza materiałów dedykacyjnych w formie *open access* ma kluczowe znaczenie dla społeczności naukowej i społeczności lokalnych. Sposób prowadzenia zagranicznych wykopaliśk w przeszłości, jak również praktyki kolekcjonerskie spowodowały, że wiele bliskowschodnich materiałów jest rozproszonych w muzeach na całym świecie, nierówno publikowanych i praktycznie niedostępnych. Niepokoje w regionie zagroziły również jego dziedzictwu kulturowemu, digitalizacja i kompleksowa publikacja mają zatem kluczowe znaczenie. Będzie to pierwszy trwały wysiłek mający na celu zapewnienie, aby tak obszerny materiał, dotyczący naszego własnego, przeżywanego doświadczenia religii, stał się powszechnie dostępny.